

Modstandsfolk og nazister side om side i samme menighed

På dagen for 75 året for befrielsen udgiver Baptistkirken i Danmark historien om de danske baptisters forhold til den tyske nazisme. Det er Bent Hylleberg, der har forsket i historien, og i første omgang bliver den offentliggjort som en online publikation den 5. maj 2020. "Dansk baptisme og tysk nazisme" er overskriften for det omfattende værk, som er spændende læsning.

Der var både modstandsfolk og nazister iblandt de danske baptister. I nogle menigheder levede de side om side. Ingen blev udelukket fra fællesskabet. Der var også – få - baptister, der meldte sig ind i nazistpartiet. Der var altså udpræget samvittighedsfrihed. Men alle måtte stå til regnskab i opgøret efter krigen, slår Bent Hylleberg fast.

Baptistsamfundets daværende næstformand Frederik Bredahl Petersen sendte hemmelige breve til menighederne om, hvordan de kunne undgå at få deres kirker beslaglagt af de tyske besættelsestropper. Efter tyskerne havde taget de danske jøder i oktober 1943, blev han aktiv i modstandsbevægelsen, og det satte sit præg på hans forkyndelse - selv den, der kom direkte i radiotransmitterede prædikener.

Historieprojektet omfatter perioden 1930-50. Spørgsmålene er: Hvad vidste de danske baptister før krigen – hvis de læste, hvad der stod i bl.a. Baptisternes Ugeblad?

Hvordan håndterede de censur og fake news, og tyskernes besættelse under krigen?

Og hvordan engagerede baptister sig efter krigen?

Der er tre niveauer i fortællingen: Dels hvad ledelsen sagde til menighederne, dels hvordan menighederne levede lokalt under besættelsen og dels hvordan engagerede baptister opførte sig under og efter besættelsen. Derfor er det både det store historiske rids, beskrivelser af hvad der skete i udvalgte menigheder og medrivende personskildringer. Og fordi "bogen" er digital, kan man begynde lige præcis, hvor ens interesse er størst.

Grundlæggende er der en teologisk understregning af, at Jesus Kristus er kirkens eneste Frelser – og Fører. Det rige, som baptisterne forkynder, er Guds rige, og det går forud for enhver ideologi. Det medførte, at dørene til gudstjenesterne også var åbne for tyske soldater.

Ledelsen kritiserede enhver kirke, der knyttede sig for tæt til en ideologi – og det gjaldt især de tyske baptister, som de danske baptister ellers kan takke for støtte, da bapptismen slog rod i Danmark i 1830'erne.

Det fremgår også, at danske baptister allerede inden 5. maj 1945 var engageret i at hjælpe den kvarte mio. tyske flygtninge i Danmark. Og også blev engageret i et stort hjælpearbejde efter krigen i Holland, Polen og Tyskland!

Bent Hylleberg har alle årene været glødende optaget af kirkehistorien – ikke mindst de danske baptisters. Han har været forstander på Baptisternes Teologiske Seminarium og sidst formand for BaptistKirken, så derfor er det først nu, han har fået tid til at sætte sit omfattende materiale i system. Han understreger, at projektet ikke er færdigt. Han håber, at udgivelsen kan lokke endnu mere materiale frem af gemmerne. Allerede i det nu skrevne er der breve, der aldrig før har været offentliggjort. Blandt andet en brevveksling mellem en dansk politibetjent i koncentrationslejr og hans kone, som - mens han var interneret - fødte deres første barn.

Historieprojektet er sat op som en hjemmeside og kan findes via dette link, som I får ekstraordinært. Den egentlige offentliggørelse er 5. maj.

<http://www.danskbaptismeogtysknazisme.dk/>

Her er et interview med Bent Hylleberg om projektet på Youtube: <https://youtu.be/y3IE0-FsUbw>

Yderligere oplysninger hos Bent Hylleberg, tlf. 51701890, email: benthylleberg@outlook.dk

Illustrationer:

I anledning af 50 året for modstandsfolkernes store sejrsdag den 29. august 1943, skabte Per Arnoldi dette antifascistiske logo, "Det knækkede hagekors", som vakte furor på bl.a. Museum of Modern Art i New York. BaptistKirken har fået lov til at bruge det i forbindelse med det historiske projekt "Dansk baptisme og tysk nazisme".

Bent Hylleberg er historieskriveren i BaptistKirken. Han var også primus motor for 30 år siden, da baptisternes historie for de første 100 år (1839-1939) blev skrevet.

En af modstandsfolkene var den bornholmske baptist og overbetjent Axel Andersen, her fotograferet med armbind efter 5. maj 1945. Bornholm blev faktisk først befriet den 5. april 1946, fordi russerne bombede og besatte Bornholm, mens resten af Danmark festede. *Ukendt fotograf*

En fynsk politibetjent, Eli Fjord Christensen kom udmagret hjem fra tyske koncentrationslejre. Han havde skrevet en bøn på et stykke staniolpapir fra en cigaretpakke: "Jesus, frels mig". Han døde allerede som 43-årig i 1962, men familien har bevaret det lille klenodie, som han gemte i sin sko. *Privateje.*

Fakta:

Baptistkirken i Danmark tæller 54 menigheder med i alt ca. 5300 medlemmer.

Et særkende er, at baptister kun praktiserer troendes dåb. De første baptister i Danmark blev døbt i 1839 og dannede kort derefter den første baptistmenighed.

BaptistKirken er medstifter af Kirkernes Verdensråd og på verdensplan medlem af Baptist World Alliance, der tæller 47 mio. medlemmer i 129 lande.